Starokatolická církev v ČR

COMMUNIO

2/13

Pastýřský list k velikonočním svátkům 2013

Milované sestry, milovaní bratři,

Pán vstal z mrtvých! Radostné Aleluja zní nad celým světem, v němž spolu s celou Církví slavíme událost, která v dějinách vesmíru nemá obdoby. Poslední slovo v Ježíšově příběhu nemá temnota a beznaděj hrobu, ale Boží moc, která odvalila těžký kámen a s ním odstranila i naši svázanost se smrtí. Ježíš jako první z lidí vešel do nového života, kam ho smíme následovat.

Velikonoční víra, která se zrodila u Ježíšova prázdného hrobu, je vírou v nový rozměr dějin spásy, jenž začal jeho smrtí a vzkříšením. Z této víry pramení i velikonoční radost, která nás v této posvátné době naplňuje, a která projasňuje celý náš život.

Jak rádi bychom se o tuto radost pramenící z víry podělili se všemi lidmi. Jak rádi bychom naši víru v Ježíšovo vzkříšení předávali i těm, kteří v ně dosud nevěří. Často se ptáme po důvodech nevíry v Krista, tak, jak ji zažíváme ve svém okolí a mnohdy i u svých nejbližších, a klademe si otázku proč tomu tak je. Kde jsou ty překážky přijmout velikonoční evangelium? Jak rádi bychom přesvědčivými argumenty všem dokázali, že Ježíšovo vítězství nad smrtí není žádnou pohádkou, ale objektivní skutečností.

Nejsme první. Apoštolové Petr a Jan běželi k Ježíšovu hrobu, aby se ujistili, že je opravdu prázdný. Přemýšleli, jaká síla odvalila kámen, zkoumali pohřební plátna, hledali důkazy. Pán mezi ně přichází zavřenými dveřmi, objevuje se a opět mizí kamsi do neznámé reality, kam svým myšlením proniknout nemohou. I Tomáš se musí dovědět, že ani vidět jej a sáhnout si na jeho rány není pro víru důležité.

Také vyprávění o cestě emauzských učedníků, které patří mezi nejkrásnější velikonoční příběhy, vlastně odráží naši lidskou zkušenost: Ježíš je s námi a my o tom často nevíme. Pro tyto dva učedníky ani naplnění toho, co on sám o sobě předpověděl, nebylo důkazem, že splnil jejich očekávání. Naopak, právě to je vedlo k domněnce, že Ježíš pravým Mesiášem nebyl a že jeho smrt na kříži dala za pravdu farizejské a zákonické zbožnosti. Ti dva muži utíkající z Jeruzaléma, kterým ani svědectví o prázdném hrobu neotevřelo oči, na sebe berou důsledky svého „chybného rozhodnutí se pro Ježíše“ a cíl jejich cesty „Emmaus“ znamená „lid zavržený“. Jdou do Emauz přidat se mezi zavržené a jejich smutek je vnějším projevem pokání farizeů. Jejich duchovní slepota jim nedovoluje poznat toho, který se k nim láskyplně přidává, aby jim trpělivě otevíral smysl Písma, a aby v něm nakonec mohli poznat svého Krista, svého Pána a Spasitele.

Vzkříšení, ač je v Božím plánu samozřejmostí, z hlediska člověka – od dob prvních lidí obtíženého hříchem – vůbec samozřejmé není. Je mimořádným a výsostným darem Boží dobroty a lásky, darovaným z Božího svobodného rozhodnutí, darem nezaslouženým.

Člověk naší doby je zvyklý dobré věci pokládat za samozřejmost. I my křesťané často automaticky vyžadujeme nadstandardní Boží péči i v situacích, do kterých jsme se dostali vlastní nedbalostí, hazardováním s duchovními i pozemskými dobry, hříchem. Jakoby automaticky vyžadujeme nadstandardní dobro i od lidí, k nimž se nechováme tak, jak chceme, aby se oni chovali k nám. Samozřejmost, s níž očekáváme splnění svých představ a přání, nám často

nedovoluje nemyslet především na sebe a přijímat svůj život, dobra, jimiž nás Bůh zahrnuje, i perspektivu věčnosti jako dar.

Apoštol Pavel v listě křesťanské obci v Kolosech píše tato slova: *„Především však mějte lásku, která všechno spojuje k dokonalosti. A ve vašem srdci ať vládne mír Kristův, k němuž jste byli povoláni v jedno společné tělo. A buďte vděčni. Nechť ve vás přebývá slovo Kristovo v celém svém bohatství: se vší moudrostí se navzájem učte a napomínejte a s vděčností v srdci oslavujte Boha žalmy, chválami a zpěvem, jak vám dává Duch. Všechno, cokoli mluvíte nebo děláte, čiňte ve jménu Pána Ježíše a skrze něho děkujte Bohu Otci.“ (Ko 3,14–17)*

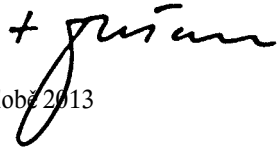
Sestry a bratři, v tomto roce, 1150 let od příchodu sv. Cyrila a Metoděje k našim předkům, v době, kdy se připravujeme na šestisté výročí mučenické smrti sv. Mistra Jana Husa, v roce, kdy po víc než dvacetiletém úsilí snad již konečně naše církev může vykročit na cestu ke své ekonomické soběstačnosti, přemýšlejme o své vděčnosti za duchovní i hmotné dary, kterými nás Bůh bez našich zásluh zahrnoval a stále zahrnuje. Ve svých modlitbách vzpomeňme s vděčností i na všechny, díky jejichž službě, svědectví, úsilí i utrpení naše církev žije a je naším duchovním domovem.

Ať nás tyto Velikonoce vedou k poznání, že nikoli my, ale Ježíš Kristus svou smrtí a zmrtvýchvstáním nám otevřel dveře k věčnému životu, a ať toto poznání je rozeznatelné v našem myšlení, v našich slovech i skutcích.

Přeji Vám, Vašim blízkým i celému společenství naší církve požehnané Velikonoce, naplněné radostí a vděčností.

POKOJ VÁM!

Váš bratr

V Praze, v postní době 2013

Obsah

Pastýřský list 2

Vzkříšení 4

Velikonoce 2013 ve vybraných farnostech 6

Recepty na velikonoční pokrmy 9

Rozhovor s Tomášem Krausem ... 13

Procházky dějinami církve – 4 17

Rozhovor na téma „církevní restituce“ 21

Vida, čajová konvice 24

Zprávy 26

COMMUNIO – vydává Starokatolická církev v ČR, Na Bateriích 27, Praha 6, 162 00
ISSN 1805-1243
Registrační číslo MK ČR E 20002.
Vyšlo 27. 3. 2012

tel./fax 224 319 528
e-mail: stkat@starokatolici.cz
www.starokatolici.cz

Za toto číslo zodpovídá redakční rada. **Náklady na výrobu tohoto čísla činí 20 Kč.** Děkujeme za příspěvek na papír a tisk.

Grafická úprava a DTP: Marek Bárta

Neoznačené fotografie archiv redakce.

Vzkříšení

Kdo za sebou zavře zadní vrátka, jde mu o všechno…

Počátkem 90. let, když jsem působil ve Strakonicích, pozvali jsme na přednášku do tamního kulturního klubu Dr. Jiřího Grygara, známého astronoma a astrofyzika. Byla to ještě hektická, nadšená porevoluční doba. Sál byl naplněn k prasknutí, bylo tam téměř celé strakonické gymnázium. Zvláště jeden student v první řadě doslova visel na ústech přednášejícího učence. Měl doma jeho knihy, byl to jeho velký ctitel. Na závěr byla diskuze a tento mladík se přihlásil s otázkou: „A vy, pane doktore, věříte ve zmrtvýchvstání Krista?“ Dr. Grygar se na něho usmál a řekl: „Ó ano!“ Nezapomenu na úžas v očích toho mladíka a jeho ústa otevřená překvapením.

Vyprávěla mi jedna známá lékařka, jak utěšovala u lůžka umírajícího jeho paní, že se s manželem opět setká. Ta žena jí prý řekla: „Paní doktorko, vy, při vašem vzdělání, jak můžete věřit ve věčný život a zmrtvýchvstání?“ A ona známá jí odpověděla: „A vy, paní, si nespočítáte, že kdyby byl náš život skutečně jen kariéra, peníze a jídlo, že by to bylo trochu málo, kdyby nás po tom všem čekala jen tmavá noc a nic?“

Zmrtvýchvstání Krista, to je stěžejní bod naší víry. V tom se lišíme od všech ostatních náboženství. Křesťanství není náboženství, které by se dalo vymyslet. To je cesta, na kterou je člověk Bohem pozván. To je veliký dar Boží. My, věřící, jsme byli kdysi na tu cestu pozváni a vydali jsme se po ní. A nevěděli jsme, co nás v životě čeká. Jaké tam budou radosti či kříže. Ale uvěřili jsme, že je tady někdo, kdo to všechno prožil už před námi, kdo prožil bolest a opuštěnost, ale „který – jak se nádherně zpívá v Bachových pašijích – přemohl smrtí smrt.“

Víra ve zmrtvýchvstalého Ježíše Krista se nedá vymyslet, to je dar. Náš celý život, všechny naše touhy a naděje stojí na této zásadní a základní větě: Ježíš zemřel a vstal z mrtvých. Jestliže žijeme své křesťanství opravdově, pak nám nezevšední, že slavíme ty Velikonoce letos již popáté, podesáté, po padesáté. Protože ten Ježíš Kristus, který vstal a jehož zmrtvýchvstání o Velikonocích slavíme a radujeme se z něho, to je Ježíš, který žije v nás. A tak se vlastně radujeme z Božího života v sobě. On byl mrtvý a žije, na to se nedá zapomenout! A člověk, který opravdu věří, který opravdu vsadí celý svůj život zcela na Boha, ten vydává tomuto světu svědectví. Ne poloviční křesťan, člověk „u víry“, ale opravdový. Byť chybující, ale věřící.

Když Angličané dobývali pro své impérium kolonie v Severní Americe, tak při jedné takové akci, když připluli ke břehu a vylodili se, spálili za sebou lodě. A v tu chvíli se Indiáni dali na úprk! Protože pochopili, že člověk, který za sebou spálí mosty, který si zavře všechna zadní vrátka, člověk, který už nemá žádnou cestu zpět, takový člověk se bude rvát na život a na smrt. Tomu jde o všechno. Škoda, přeškoda každého křesťana, kterému nejde o všechno.

Prosme našeho Pána, aby nám dal dar stát se takovými jeho svědky, kteří budou celým

svým životem zvěstovat Ježíšovo zmrtvýchvstání. Aby na nás byla naše víra natolik patrná, že už nebudeme muset ani mluvit a poučovat naše blízké, naše sousedy, naše přátele. Protože oni budou na nás tu naši víru vidět. Za dva tisíce let nezklamalo křesťanství, ale zklamali křesťané. Křesťané, kteří nežijí svou víru naplno a mají ji jen takový „přidružený“ úvazek. Kdy pro ně jsou daleko důležitější a podstatnější jiné věci a aktivity, než je život s Kristem a jeho církví. Kdo však svůj život svěřil cele Zmrtvýchvstalému, ten toho nebude nikdy litovat. Jen křesťan, který se pořád nemůže rozhodnout, zda bude žít naplno pro Boha či pro své zájmy, dopadne jako osel, který stále váhá, zda bude žrát z té kupky sena vlevo anebo z té kupky sena vpravo a nakonec chcípne hlady.

Jan Werich krásně napsal (a my si to doplňme): „Když už člověk (křesťan) jednou je (křesťanem), tak má koukat, aby byl (křesťanem). A když kouká, aby byl, a je, tak má být to, co je (křesťanem), a nemá být to, co není (zde si každý může doplnit sám), jak tomu v mnoha případech je.“

Ty, který divy činíš, naplň naše srdce velikonoční radostí. Amen! Kéž se tak stane!

☒ *Alois Sassmann, farář v Táboře*

Velikonoce 2013 ve vybraných farnostech

Brno

Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
17^{00} h, eucharistická slavnost
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
17^{00} h, liturgie Velkého pátku
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
18^{00} h, liturgie velikonoční vigilie
Hod Boží velikonoční, 31. 3.
10^{00} h, eucharistická slavnost

Český Těšín

Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
18^{00} h, eucharistická slavnost s meditací a písněmi z Taizé
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
18^{00} h, liturgie Velkého pátku
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
20^{00} h, liturgie velikonoční vigilie
Hod Boží velikonoční, 31. 3.
10^{00} h, eucharistická slavnost

Desná v Jizerských horách

Květná neděle 24. 3.
14^{00} h, eucharistická slavnost spojená se svěcením ratolestí
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
17^{00} h, bohoslužba slova
Hod Boží velikonoční, 31. 3.
14^{00} h, eucharistická slavnost

Jablonec nad Nisou

Květná neděle 24. 3.
10^{00} h, eucharistická slavnost se svěcením ratolestí
Úterý 26. 3.
15^{00} h, výtvarná artedílna
Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
18^{00} h, eucharistická slavnost
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
18^{00} h, liturgie Velkého pátku
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
19^{00} h, liturgie velikonoční vigilie
Hod Boží velikonoční, 31. 3.
10^{00} h, eucharistická slavnost

Jihlava

Květná neděle 24. 3.
10^{45} h, eucharistická slavnost
Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
bohoslužby se slavením eucharistie ve vzdálených rodinách
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
18^{00} h, liturgie Velkého pátku
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
18^{00} h, liturgie velikonoční vigilie

Hod Boží velikonoční 31. 3.
10^{45} h, eucharistická slavnost Vzkříšení Páně

Pacov

Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
17^{00} h, eucharistická slavnost
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
17^{00} h, liturgie Velkého pátku
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
20^{00} h, liturgie velikonoční vigilie
Hod Boží velikonoční 31. 3.
10^{00} h, eucharistická slavnost Vzkříšení Páně

Pelhřimov

Hod Boží velikonoční 31. 3.
8^{00} h, eucharistická slavnost Vzkříšení Páně

diaspora písek

Květná neděle 24. 3.
15^{00} h**,** eucharistická slavnost se koná v prostorách ZŠ Svobodná (Sluníčko)
Bílá sobota 31. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
18^{00} h, liturgie velikonoční vigilie v kapli Panny Marie ve Smrkovicích

Praha

katedrální chrám sv. Vavřince na Petříně:
Květná neděle 24. 3.
17^{00} h**,** eucharistická slavnost se svěcením ratolestí
Úterý 26. 3. v 18^{00} h, eucharistická slavnost se svěcením olejů
Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
19^{00} h, eucharistická slavnost s mytím nohou a getsemanská meditace
21^{00} h, křížová cesta na Petříně s ekumenickou účastí
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
18^{00} h, křížová cesta na Petříně
19^{00} h, liturgie Velkého pátku
20^{30} h, netradiční pašijová hra
21^{30} h, noční bdění s modlitbami
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
21^{00} h, liturgie velikonoční vigilie

rotunda Nalezení sv. Kříže na Starém Městě (ul. Karolíny Světlé)
Středa 27. 3. v 18^{00} h, temné hodinky – Sedm Kristových slov na kříži
Hod Boží velikonoční, 31. 3.
17^{00} h, eucharistická slavnost

kaple sv. Máří Magdaleny (u Čechova mostu)
Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
18^{00} h, eucharistická slavnost
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
21^{00} h, liturgie velikonoční vigilie

Soběslav

Květná neděle 24. 3.
18^{00} h, eucharistická slavnost

Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
18^{00} h, eucharistická slavnost v čajovně (společně s farností Tábor)
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
18^{00} h, obřady Velkého pátku (v Táboře)
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
19^{00} h, liturgie velikonoční vigilie (v Táboře)

Tábor

Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
18^{00} h, eucharistická slavnost společná s filiální obcí v Soběslavi (čajovna)
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
18^{00} h, liturgie Velkého pátku
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
19^{00} h, liturgie velikonoční vigilie
Hod Boží velikonoční 31. 3.
10^{00} h, eucharistická slavnost Vzkříšení Páně

Varnsdorf

Květná neděle 24. 3.
10^{00} h**,** eucharistická slavnost se svěcením ratolestí
Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
18^{00} h, eucharistická slavnost
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně (slaví se společně s partnerskou farností z Drážďan)
15^{00} h, křížová cesta v Jiřetíně pod Jedlovou
18^{00} h, liturgie Velkého pátku
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
20^{30} h, liturgie velikonoční vigilie se křtem a následným agapé
Hod Boží velikonoční, 31. 3.
10^{00} h, eucharistická slavnost s žehnáním velikonočních pokrmů

Zlín

Květná neděle 24. 3.
10^{00} h, eucharistická slavnost
Zelený čtvrtek 28. 3., památka poslední večeře Páně
17^{00} h, eucharistická slavnost
Velký pátek 29. 3., památka utrpení a smrti Páně
17^{00} h, liturgie Velkého pátku
Bílá sobota 30. 3., Slavnost Zmrtvýchvstání Páně
20^{00} h, liturgie velikonoční vigilie

Recepty na velikonoční pokrmy

Vážení čtenáři,
v minulém čísle jsme zveřejnili několik zajímavých postních pokrmů. Blíží se Velikonoce, proto jsme si dovolili i v tomto čísle otisknout několik zajímavých a hlavně netradičních jarních, respektive velikonočních pokrmů. Klasické recepty na mazanec nebo jidáše zde záměrně neuvádíme, protože každá rodina má stejně svůj recept na ten „nejlepší". Na závěr přidáváme i několik pokrmů ze židovské kuchyně.

„Špenát" z kopřiv

Na zahrádce nemáme kopřivy moc rádi, ale se svými účinky na naše zdraví je to bylina vskutku obdivuhodná. Čistí krev, zlepšuje látkovou výměnu, snižuje hladinu krevního cukru, celkově podporuje metabolismus, podporuje růst vlasů, hojí některé kožní problémy a umí toho ještě mnohem víc. Protože na sebe ale ráda váže dusík, netrhejme ji na vyhnojených stinných stanovištích, kde se jí nejlépe daří, ale spíše na výsluní a v chudší půdě.
Na špenát natrhej co nejvíce vrcholových částí mladých kopřiv, opláchni studenou vodou a spař vařící slanou vodou. Část této vody dej stranou, budeš ji potřebovat. Spařené listy jemně rozsekej nebo umel na strojku. Na oleji nebo sádle zpěň drobně nakrájenou cibuli, zasyp hrstkou strouhanky, nech trochu osmažit a zalij trochou mléka nebo vodou z kopřiv. Nech zhoustnout a vmíchej rozmělněné listy kopřiv. Okořeň solí, muškátovým oříškem, špetkou zázvoru, ochutit můžeš kromě soli i malým kouskem bujónové kostky, žloutkem, smetanou, a kdo má rád „špenát" s česnekem, i prolisovaným stroužkem. Nakonec vše zjemni lžičkou čerstvého másla.

Zelené placky

Abychom využili čas kopřiv, můžeme připravit jakýsi svítek nebo placku, která se dá chuťově obměňovat.
3 žloutky rozmíchej v hrnku mléka a nalij do misky na hrst strouhanky. Promíchej a dohusti podle potřeby polohrubou moukou, do níž předem vmícháš půl kávové lžičky kypřicího prášku do pečiva. Má vzniknout těstíčko trochu hustší než omeletové. Osol, okořeň muškátovým oříškem nebo květem, přimíchej rozsekané kopřivy, předem spařené vařící slanou vodou a dobře okapané. Nakonec do směsi lehce vmíchej tuhý sníh ze 3 bílků. Těstíčko můžeš vylepšit drobně nakrájenou šunkou, pokrájenými škvarky nebo slaninou či dušenými houbami. Kdo má rád česnek, může přidat 1–2 prolisované stroužky. Do rozpáleného oleje pak dávej hromádky těsta a placičky osmaž po obou stranách. Hotové zelené placičky dávej na papírový ubrousek, aby se odsál přebytečný olej. Placičky mohou zastat samostatné jídlo, jsou však dobré také s bramborovou kaší. Jednoduché placky bez vylepšování mohou sloužit jako příloha k masu.

Špenátová polévka

Ve velké pánvi rozpusťte 50 g másla, přidejte najemno nasekanou cibuli a 4 stroužky prolisovaného česneku a pomalu smažte doměkka. Přidejte jeden na kostičky nakrájený brambor a smažte ještě asi 1 minutu. Přilijte necelý půllitr drůbežího vývaru a 10 minut ohřívejte. Když se polévka začne vařit, přidejte 0,6 l mléka a opět povařte. Pak přidejte cca 250 g nahrubo nasekaného čerstvého špenátu

spolu s citronovou kůrou. Vařte cca 15 minut, až se špenát zcela rozpadne. Nechte vychladnout a přidejte opět 200–250 g čerstvého špenátu. Vše rozmixujte dohladka. Polévku vraťte do hrnce a krátce povařte a dochuťte (sůl, pepř, muškátový oříšek, smetana).

Vybráno z židovských tradic

Charoset

Charoset není samostatné jídlo, je součástí sederové večeře (= slavnostní večeře sloužící jako připomínka vyvedení Izraele z egyptského otroctví; koná se první večer svátku Pesach, židovských Velikonoc), kdy je vedle něj ještě čekanka, křen a kost jako připomínka oběti, a dále vejce, brambora a sůl s vodou. Charoset samotný symbolizuje hlínu, ze které Hebrejci stavěli stavby v době otroctví v Egyptě. A teď už recept samotný:

2 ks oloupaných jablek nastrouhaných najemno
1 šálek vlašských ořechů nasekaných na malé kousky
1/2 šálku vína (víno přidáváme postupně podle hustotu Charosetu)

Jablka zbavíme slupky a na struhadle jemně nastrouháme (pokud použijeme plastové struhadlo namísto kovového, zachováme v jablkách víc vitamínů). Očištěné vlašské ořechy posekáme nadrobno a smícháme s nastrouhanými jablky. Postupně přidáváme víno podle chuti a hustoty směsi.

Goldene jojch (Zlatá kuřecí polévka)

Kuřecí polévka je jedním z jídel pesachového stolu, avšak pro svoji vynikající chuť, jednoduchou přípravu a možnost kdykoli ji přihřát a konzumovat i později po uvaření je oblíbená i na šabat (= židovský sedmý den v týdnu, den odpočinku) nebo jiné svátky.

1 celé kuře (nebo slepice na polévku)
3 ks větší mrkve
2 ks petržele
1 ks celeru (může být kořen nebo 3 ks stonkového celeru)
1 ks větší cibule
3 ks stroužků česneku
1 ks sušené papriky (může být i čerstvá, kdo má rád i pikantní)
2 ks středně velkých brambor
7 kuliček celého černého pepře
3 kuličky nového koření
2 lžičky soli
3 lžičky nasekané petrželové natě nebo pažitky

Kuře nebo slepici očistíme, zbavíme přebytečného tuku, a pokud chceme více dietní polévku, odstraníme i kůži. Zeleninu očistíme a omyjeme, a pokud máme příliš velké kusy, tak ji pokrájíme. Zelenina by neměla být nakrájená příliš nadrobno, aby se nerozvařila. Kuře nebo slepici vložíme do dostatečně velkého hrnce, zalijeme vodou (vody tolik, aby se nám do hrnce vešla i zelenina), zakryjeme pokličkou a přivedeme do varu. Po přikrytí je třeba sbírat vrchní pěnu (obsahuje zbytky krve), přidáme zeleninu a koření. Vaříme na mírném ohni přibližně dvě a půl až tři hodiny. Po uvaření zeleninu vybereme, mrkev a petržel nakrájíme na menší kusy. Polévku scedíme do druhého hrnce a nasypeme do ní pokrájenou mrkev a petržel. Podáváme s nudlemi nebo macesovými knedlíčky, které ke Goldene jojch neodmyslitelně patří. Před podáváním nasypeme do polévky nasekanou petržel nebo pažitku podle chuti.

Macesové knedlíčky

3 vejce
1/2 lžičky soli
1/4 lžičky mletého zázvoru
macesová mouka (je třeba ji přidávat podle hustoty těsta)

Vajíčka rozšleháme (bílky a žloutky spolu), přidáme sůl a zázvor a dobře promícháme. Postupně přisypáváme macesovou mouku podle hustoty těsta a důkladně mícháme. Mouku přidáváme opatrně tak, aby nebylo těsto příliš řídké (knedlíčky by se rozvařily), ale ani příliš husté (knedlíčky by byly po uvaření příliš tvrdé). Takto připravené těsto necháme stát minimálně 1/2 hodiny. Z odstátého těsta tvarujeme koule, které vkládáme do vroucí vody. Počkáme, dokud

koule nezačnou plavat na hladině, povaříme ještě 3–4 minuty a pak je vyndáme ven. Uvařené knedlíčky můžeme vložit do scezené polévky nebo zvlášť na mísu, aby si každý mohl vzít podle chuti.

Studený macesový koláč

Tento koláč by možná neprošel nejpřísnějším hlasováním ortodoxních obcí pro pesachové pokrmy, protože je připravovaný z mouky a vajec, ale samozřejmě bez kvásku. Jeho hlavní výhodou je, že příprava netrvá dlouho a nepeče se. Pokud byste z jakéhokoli důvodu pochybovali o jeho vhodnosti na pesachovou hostinu, můžete si ho připravit například na Šavuot (= židovský svátek, který je koncem května nebo začátkem června a připomíná den, kdy Hospodin daroval Mojžíšovi Zákon na hoře Sinaj. Také se s tímto svátek pojilo období sklizně, které trvalo sedm týdnů a bylo to období radosti).

5 ks plátků obdélníkového macesu
250 g zakysané smetany (může být i bílý jogurt)
1 balíček vanilkového cukru
nastrouhaná kůra z poloviček chemicky neošetřeného citrónu
1 šálek ovocného džemu (rybízový nebo jiný kyselejší podle chuti)
1 lžíce rumu

Nejprve rozmícháme smetanu nebo jogurt s vanilkovým cukrem a citrónovou kůrou. Do džemu vmícháme rum. Do připravené velké nádoby (nejlépe dle velikosti a tvaru macesových plátků, abyste je nemuseli olamovat) vložíme na dno první plátek macesu. Na tento první maces rozetřeme připravenou smetanu nebo jogurt s cukrem a citrónem (polovinu z přichystané směsi a přikryjeme druhým macesem. Na ten potom rozetřeme ovocný džem (opět polovinu z předepsané dávky) a opět přikryjeme plátkem macesu. Potom rozetřeme na maces zbytek smetanové nebo jogurtové směsi, přikryjeme plátkem macesu a rozetřeme druhou vrstvu džemu. Na konec přikryjeme džem posledním macesem. Nádobu dobře uzavřeme a necháme v ledničce přes noc, aby se macesy nasákly a změkly.

rozhovor s... tomášem krausem

Tentokrát jsem si k rozhovoru pozvala Tomáše Krause, tajemníka Federace židovských obcí, kterého si můžete pamatovat z Novoroční ekumenické bohoslužby u sv. Vavřince. Povídala jsem si s ním na téma židovství i křesťanství a v době velikonoční jsem se ho ani neopomněla zeptat na svátek Pesach.

Mohl byste nám přiblížit rozdíl mezi židovstvím, jak je popisováno v Bibli (Starý, resp. Nový zákon) a židovstvím, jak se praktikuje dnes?

Obávám se, že na tohle téma nemáme dostatečný prostor, vyžadovalo by to několik přednášek. Ale pokusím se alespoň stručně nastínit hlavní teze. Předně – židovství je třeba chápat jako náboženský a etický kodex a systém, který je základem způsobu života. Bylo tomu tak v dobách biblických a je tomu tak i dnes. Samotný Tanach, tedy Tóra, Proroci a Spisy, označovaný nepřesně jako Starý zákon, je dílem mnoha vrstev a obsahuje pasáže z různých historických období, které byly postupně inkorporovány do kanonizovaného celku. Nejstarší texty pocházejí z období před 4 tisíci lety, ty nejmladší z 2. století před naším letopočtem. V tomto smyslu nelze o biblické době hovořit jako o homogenním celku, nýbrž jako o období, ve kterém se židovské náboženství – jeho předpisy, rituály, liturgie atd. – formovaly, měnily a diverzifikovaly. Aniž by se ovšem odchýlily od své monoteistické podstaty. Zásadní rozdíl oproti době starozákonní, a vlastně i novozákonní, je ale v existenci, respektive neexistenci, jeruzalémského Chrámu. Ten byl, jak známo, zbořen dvakrát, nejprve v r. 586 př. n. l. Babyloňany a poté v r. 70 n. l. Římany. Obojí mělo za následek vznik židovské diaspory ve světě, přičemž ta první netrvala dlouho, po padesáti letech vydal král Kýros II. edikt, kterým povolil Židům návrat do vlasti. Jenomže se stalo něco nečekaného – většina jich v Babylónii zůstala. Byla to ostatně druhá generace, která se zde již narodila a cítila se tu doma. Přesto se ale mnozí vrátili a vybudovali nový chrám. Zboření druhého Chrámu o pět století později

však mělo daleko tragičtější následky, bylo zavražděno mnoho mužů, žen a dětí, mnozí byli odvlečeni do otroctví. Vyhnání trvalo dva tisíce let a skončilo až vyhlášením a uznáním státu Izrael v roce 1948. A dnes jsme v situaci, kdy je nám po tak dlouhé době umožněn znovu návrat do Svaté země, jenže diaspora s tím opět váhá. Tentokrát je to již snad až padesátá generace, která se i přes častou nepřízeň okolí cítí doma v zemi, kde se narodila. Odhadem dnes žije na celém světě asi 13 milionů Židů, z toho asi jen polovina v Izraeli. Jen v samotném New Yorku jich dnes žijí dva miliony.

Zmínil jste Chrám v Jeruzalémě, jak jeho zboření pozměnilo židovství. Existuje případně nějaká ideová vize toho, že by byl Chrám znovu vybudován? Je na to současné židovství řekněme připravené?

Je to přelomová událost, nejen v židovských dějinách. Všichni známe hraběte Monte Christa a jeho útěk z žaláře na ostrově If. Dumas si ten příběh „vypůjčil", ve skutečnosti se odehrál během dobývání Jeruzaléma Římany v r. 70. Z obleženého města tehdy v rakvi takto „propašovali" významného učence, který se jmenoval Jochanan ben Zakaj. Ten pak soustředil kolem sebe další náboženské autority a v malém městečku Javne založil náboženskou školu. Jedna z jeho nejdůležitějších myšlenek byla ta, že když nyní Chrám nestojí, každá židovská komunita, rozptýlená po celém tehdejším světě, si musí vytvořit svůj vlastní svatostánek. Tak vznikly synagogy jakožto místa shromažďování a kultu. Od toho už je jen kousek ke zrodu kostelů. Byla to revoluční idea nejen v materiálním, ale i v duchovním slova smyslu – středobod kultu, Chrám, neexistuje, ale je nahrazen Chrámem abstraktním, místem v srdci. Místo obětin je třeba přinést modlitbu.

Vybudovat znovu Chrám je myšlenka odvážná, a přestože existuje v judaismu určitý proud, který s tím v budoucnu počítá, v současné situaci je to věc naprosto nereálná. Alespoň pokud by měl stát na svém původním místě. Neméně kontroverzní je to i z hlediska kultu – chce se judaismus vrátit k praktikování obřadů na jednom místě, nebo bude pokračovat v tradici celosvětového náboženství? A pak je tu otázka politická. Je známo, že když v roce 1967 dobyli izraelští výsadkáři v Jeruzalémě prostor před Západní chrámovou zdí, nepřesně označovanou jako Zeď nářků, stáli vojenští velitelé před rozhodnutím, zda obsadit celou Chrámovou horu. Vydali však rozkaz, že v žádném případě nesmí být poškozen Skalní dóm a ani mešita Al Aksá. Nejen proto, že jsou to posvátná místa muslimů, ale i proto, že představují kulturní dědictví lidstva.

Můžete nám tedy zkusit přiblížit, jak vypadá život současné židovské komunity? A jak velkou roli v ní hraje praktikování náboženských tradic?

To se musíme vrátit k té Vaší první otázce. Stejně jako v dobách biblických, i nyní je židovská komunita určitým názorovým spektrem. Od Židů praktikujících ortodoxní judaismus stejným způsobem jako po staletí až po tzv. reformní Židy, kteří se chtějí vyrovnat s moderní dobou a neporušit při tom

hlavní náboženské zásady. Několik názorových proudů je mezi tím, zejména konzervativní Masorti, ale lze nalézt i fundamentalistické názory, od některých chasidských hnutí až po zmíněné rekonstrukcionisty. A každý směr a proud má vlastní tradici, kterou se snaží dodržovat. Ale zdůrazňuji, že základní teze judaismu jsou vždy stejné, liší se jen jejich výklad a tím pádem i jejich praktikování nejen v duchovní rovině, ale i v běžném životě.

A jak se v současné době díváte na křesťanství jako takové, potažmo pohled židovské komunity?

I tady bychom našli názory různé. Můj pohled je však stejný jako dnešní většiny v mnoha židovských komunitách ve světě. Není zcela jednoduché zapomenout na téměř dvě tisíciletí cílené perzekuce ze strany církve. Záměrná ostrakizace, šíření a podpora předsudků a negativních stereotypů zanechala v historickém vědomí hluboké stopy a s tímhle dědictvím se často potýkáme dodnes. Ale žijeme v 21. století, kdy už je nemyslitelné, aby někdo přišel s tím, že Židé otravují studně nebo mordují panny. Judaismus je veřejně přístupný náboženský, filosofický a etický systém, který se vyučuje a studuje na renomovaných univerzitách. Pryč jsou doby uzavřené komunity, která je nepřístupná a tajemná, což bylo mimo jiné živnou půdou antijudaismu a antisemitismu. A pak jsou tu události 20. století, jako holocaust, šoa, jakožto memento lidstva. Sebereflexe církve jako jeden ze základů Druhého vatikánského koncilu. A teze Jana Pavla II., který o Židech hovoří jako o „starších bratřích". A obdobný přístup i ze strany dalších křesťanských církví. To vše dává naději k tomu, že středověk se opakovat nebude.

Nabízí se i otázka co židovství a Ježíš?

Pro mne je zcela zásadní pohled teplického rodáka Davida Flussera, který utekl v roce 1937 před nacisty z Prahy do tehdejší Palestiny a stal se profesorem na slavné Hebrejské univerzitě. Dodnes je uznáván jako největší odborník na Ježíše a jeho dobu. Měl jsem ještě tu čest se s ním v Izraeli několikrát setkat, možná jsme dokonce příbuzní. Zemřel jako starý pán někdy v polovině devadesátých let. David Flusser vidí Ježíše v prvé řadě jako pravověrného Žida, někoho, kdo je naprosto oddán své víře, judaismu. Chce jen změnit jeho praktikování. Dnešními slovy bychom řekli, že je reformátorem, který se chce vrátit ke kořenům a proto musí bojovat s tehdejším establishmentem. Ale to je velmi zkratkovitě řečeno. Doporučuji všem přečíst si Flusserovy knihy, několik z nich, např. „Ježíš", bylo přeloženo i do češtiny.

Toto číslo vychází před našimi velikonočními svátky, které letos připadají na stejnou dobu jako váš svátek Pesach. Jak tento svátek prožíváte a jak vypadá jeho slavení?

Je to především rodinný a komunitní svátek. Jeho hlavní součástí je sederová večeře, při které se vždy scházely široké rodiny, téměř jako při svatebních hostinách. Po holocaustu, kdy z takových velkých rodin přežily jen jednotlivci, přejala v Evropě – a u nás to nebylo jiné – tuto roli Židovská obec. V dobách

komunismu však nebylo ani tohle možné, a tak se po domácnostech scházeli různí přátelé se svými rodinami a s dalšími příznivci. Tím se vytvářela jakási alternativní židovská komunita. Ale to je jiný příběh – vraťme se k Pesachu. Je to svátek, kterým si Židé připomínají, že byli vyvedeni z egyptského otroctví. I když dnes víme díky kritické analýze, v níž je zapojeno několik vědeckých oborů od sémantiky po archeologii, že se historicky tyto události odehrály trochu jinak, jinde a jindy, právě svátek Pesach má obrovskou roli v židovské tradici, filozofii a etice. Je také nesmírně důležitý pro kontinuitu. Jednou ze zásad je, že při vyprávění o exodu má každý vidět sám sebe, jako kdyby z Egypta byl osvobozen on. A má za povinnost tuto tradici vštípit svým dětem. A je tu i přesah do křesťanství, o kterém jsme již mluvili. Sederová večeře byla pravděpodobně i Ježíšovou „Poslední večeří". Je také plná symbolů – slaná voda jako prolité slzy otroků, ukápnutí deseti kapek z poháru vína za deset ran egyptských jako výraz soucitu s nepřáteli, kost z obětního beránka, ale především macesy, nekvašené chleby, jako připomínka toho, že Židé utekli ve spěchu a těsto jim nestačilo vzejít. Paradoxní je proto slavná Leonardova „Poslední večeře", nástěnná malba v Miláně, na níž jsou na stole vyobrazeny kynuté chleby. No a pak se divme dvěma tisíciletím desinterpretací.

Říkal jste, že dnes je již židovství otevřené, ale stále hodně působí jako rodinné či komunitní náboženství. Jsou vůbec možnosti, jak se stát židem, i když jsem „z ulice"?

Tady je třeba zdůraznit jedu věc: židovství není misijní, ba naopak. Je exkluzivní, na rozdíl od křesťanství a mnoha dalších náboženství, která jsou inkluzivní. Je to rozpor, který předznamenává již disputace sv. Pavla. Jak jsem již říkal, je to tím, že židovství není jen náboženství, je to způsob života, je to i identita. Někteří tvrdí, že je to vlastně identita národní. To je trochu sporné z hlediska současné sociologie. Ale každopádně Židem se člověk rodí a není jednoduché se Židem stát. Není to však nemožné. Naše česká židovská komunita má s konverzemi poměrně bohatou zkušenost, a to již od dob komunismu, kdy se jednalo i o formu politického protestu, až po devadesátá léta, kdy díky kapele Šalom a Petrovi Mukovi, který to myslel zcela opravdově, se z toho stala téměř móda. Dnes je proces přestupu dosti náročný a dlouhodobý. Pokud se však kandidát nenechá odradit a prokáže, že je ochoten na sebe a svou rodinu vzít jho všech náboženských příkazů, může být přijat. A bude vítán.

Děkuji za možnost více poznat Vaši víru a způsob života a doufám, že se budeme čím dál častěji potkávat na ekumenických akcích.

☒ *připravila Monika Mádlová*

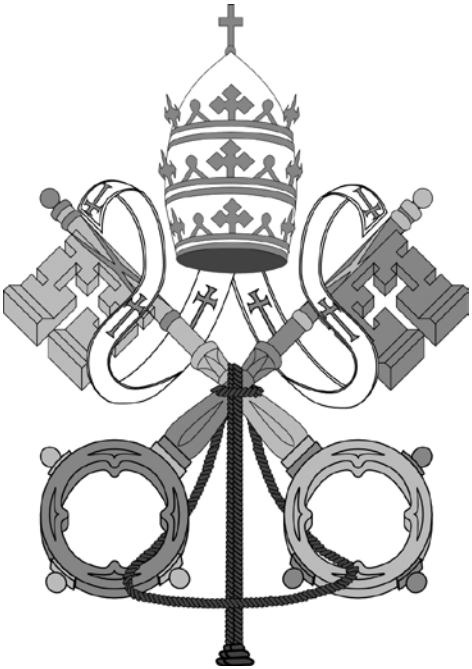
Procházky dějinami církve – 4

(seriál pro Communio)

Jak vzniklo papežství

Zcela aktuální zájem světové veřejnosti je v dnešních dnech obrácen směrem k Římu, kde ve dnech, kdy je psán tento článek, probíhá jednání o zahájení konkláve, shromáždění kardinálů volitelů, kteří mají římské církvi vybrat nového papeže. Je možné, že až se tyto řádky dostanou ke čtenářům, bude již jméno nového „biskupa římského a náměstka Ježíše Krista" známo. A tak mnohá média přinášejí informace o papežství a jeho dějinách, vzniku, působení a proměnách této instituce. Pro nás starokatolíky je to téma zajímavé obzvláště, neboť ať chceme či ne, součástí našeho sebepochopení je také určité vymezení se vůči papežství v jeho současné právní a teologické formě. Pojďme se proto i na těchto stránkách vydat na malou exkurzi po dějinách církevní instituce, která si činí absolutní pozemské nároky ve věcech křesťanské víry.

Jak napsal v názvu svého článku, který níže citujeme, Otto Hermann Pesch, Ježíš papežství nezaložil, stejně jako historicky nezaložil ani církev coby instituci. Nezaložil ani úřad apoštola Petra a apoštol Petr sice zemřel v Římě, ale nikoli jako zakladatel římské křesťanské obce ani jako její první biskup. Ježíš pravil Petrovi (jehož jméno v řečtině znamená „skála" nebo „skalák") poté, co Petr vyslovil své vyznání víry v Ježíšovo mesiášství: „A já ti pravím, že ty jsi Petr (= skála); a na této skále zbuduji svou církev a brány pekel ji nepřemohou. Dám ti klíče království nebeského, a co odmítneš na zemi, bude odmítnuto v nebi, a co přijmeš na zemi, bude přijato v nebi." (Mt 16,18-19). A posléze se stal Petr také mluvčím apoštolů a měl v prvotní církvi skutečnou autoritu. Římskou obec až do poloviny 2. stol. ale vedlo kolegium presbyterů. Římské biskupy známe až od té doby a ve třetím stol. se lze poprvé setkat s nárokem autority římského biskupa na základě citace o Petrovi a skále (biskup Štěpán I.).
S biskupským zřízením církve byly ustaveny také patriarcháty – v Konstantinopoli, Římě, Alexandrii, Antiochii a později v Jeruzalémě. Po přeložení sídla císaře Konstantinem Velikým 330 z Říma do Konstantinopole se sice na čas snížil význam Říma, ale současně císařova nepřítomnost umožnila římským biskupům prohloubit svůj vliv. V této době dochází k rychlému etablování nyní povolené, státem a panovníkem podporované církve a ta absorbuje i negativní tendence pohanské éry, k nimž patří ozvěny zbožštění císařů projevující se byzantinismem, tedy nezřízeným velebením panovníka coby ochránce a zastánce církve. Nadto se projevil cézaropapismus, tedy přenášení rozhodovacích pravomocí v církvi na osobu panovníka. Na Východě probíhaly teologické zápasy o pochopení Kristovy přirozenosti a podstaty, a to s větším ohlasem než na Západě, ale římští biskupové se jich účastnili, aby tak uplatnili svůj vliv ve východních oblastech římské říše.
Idea univerzální církevní správy a autority ve věcech učení, řádu a práva v rukou římského biskupa odpovídala ideji univerzálního římského impéria, která se tak z politické

roviny transformovala do roviny církevní. Ve čtvrtém století se začala formovat státní církev, biskup Damasus přisvojil Římu titul apoštolského stolce a císař Theodosius prohlásil učení římského a alexandrijského patriarchy za závazné pro celou říši. Biskup Innocenc pak vznesl nárok na soudní pravomoc nad celou Boží církví coby „rector ecclesiae Dei".

Je známý spor mezi Pelagiem a Augustinem, kde se jednalo o Augustinův výklad spasení křesťana samou milostí Boží (pozdější Lutherovo ospravedlnění pouhou milostí a pouhou vírou), jenž vedl v praxi také k víře bez nutnosti skutků a ke zpohodlnění církve v moci a bohatství. Pelagius kritizoval tento stav, milost Boží je mu odpuštěním hříchů, které uvádí křesťany do nového života, jenž má být po vzoru Krista také odvážnou poutí biblickou „úzkou cestou". Pouhou vírou je křesťan ospravedlněn, ale to znamená zároveň závazek k odpovědnému životu. V jisté podobě jde o spor či o myšlenkové napětí přetrvávající v křesťanství dodnes. Augustin argumentoval proti Pelagiovi a předložil tento spor k rozhodnutí římskému biskupovi. Biskup Zosimus rozhodl proti Pelagiovi a Augustin tak mohl roku 418 vyslovit nešťastný výrok „Roma locuta, causa finita", tj. „Řím promluvil, případ je ukončen". Tvrdý postup proti Pelagiovi, jenž byl posléze exkomunikován, jakoby předznamenal budoucí etický úpadek teologie „nemocné mocí", avšak to již je tématem na jiné pojednání.

Prvním papežem toho jména je Lev Veliký (papežem 440–461), významný teolog a mocný politik, který si přisvojil označení pappas (otec) z původně častého pojmu pro vyšší duchovní na Východě. Začal cílevědomě prosazovat ideu papežského primátu odvozeného od vůle Kristovy a opřeného o výše citované výroky evangelií o Petrovi jako skále, na níž je zbudována církev. Petrovo zplnomocnění být pastýřem všech je dědičné pro jeho nástupce na římském „Petrově stolci", římský biskup je „vicarius Christi", náměstek Kristův na zemi, od nějž mají všichni biskupové moc a jsou mu podřízeni, jeho učení je závazné pro celou církev. Papež je autoritou mravní i právní a opírá se v jejím prosazování o světskou moc. V ostatních epochách církve bylo toto učení rozvíjeno do svých důsledků, mezi něž patří i dogma o papežské neomylnosti z roku 1870.

Učení o papežském primátu bylo podepřeno falšovaným 6. kánonem Nikajského synodu (325), jenž byl již od doby biskupa Innocence v latinském znění tradován s nepůvodním nadpisem „De primatu ecclesiae Romanae“, O svrchovanosti římské církve, a v překladu byl připojen nepůvodní výrok o tom, že římská církev (rozuměj obec) byla odedávna svrchovanou nad ostatními. Papežové tak do minulosti promítali nároky své doby. Tyto nároky ještě podepřeli západní císařové svými edikty. Východní císařský dvůr však proti tomu prosadil 28. kánon koncilu v Chalkedonu (451), kterým byl cařihradský patriarcha postaven na stejnou úroveň s římským biskupem. Přitom šlo jak o vyrovnání se s nároky Západu, tak o vnitřní východní politiku vůči ostatním tamním patriarchátům. Lvův nástupce Felix III. se ovšem odvážil patriarchu Konstantinopole exkomunikovat pro nesprávné učení a rozpoutal tak sérii schizmat (rozkolů) mezi Východem a Západem.

Papežství je komplikovaný fenomén v dějinách církve a zdaleka je nelze postihnout jednoznačně. Je ovšem třeba říci, že papežství prošlo dynamickým vývojem a rozhodně se nejedná o instituci historicky založenou Ježíšem ani o všeobecný institut, který by tu existoval beze změny již od prvních staletí dějin církve. Nároky římského biskupa na duchovní a později i světskou autoritu rostly postupně. Na konci 5. stol. naznačil papež

Gelasius základ nauky o dvou oddělených mocích, duchovní a světské, přičemž duchovní moc je nadřazena světským vládcům v odpovědnosti vůči Bohu.
Raně středověké papežství otevírá osobnost papeže Řehoře Velikého (nar. kol. r. 540, papežem 590–604), původně vysoký úředník z bohaté patricijské rodiny, který se stal mnichem, pak působil jako papežský vyslanec u cařihradského císařského dvora, a když se později sám stal papežem, zúročil své bohaté zkušenosti, vybudoval dobře fungující papežskou kancelář a zajistil papeži příjmy z rozsáhlých statků, které se později staly základem papežského státu. Přitom se drží mnišské pokory, neužívá titulu univerzálního papeže ale později proslulého „servus servorum Dei“, služebník služebníků Božích. Řehoř zajistil církvi svou gregoriánskou reformou nové řády pro klérus, mnišstvo, pro církevní službu, liturgii a zpěv. Formoval církev a její učení ve vztahu k misijním potřebám doby, uvedl teologii do praktického a srozumitelného systému, v němž člověk musí hledat cestu, jak se svými hříchy obstát před rozhněvaným soudcem Bohem. Tento systém se ovšem stal také základem duchovně plochého církevního moralismu, který formoval lidovou římskou církev.
Tím naše dnešní procházka pomalu končí, neboť se před námi otevírá nové široké údolí středověku a mocenských zápasů, papežství silné i zmítané poryvy politických sil, velké církevní schizma, křížové výpravy... Ve 13. stol. zvítězila myšlenka, že církev představuje římskou říši a náleží jí univerzální vláda nad světem. Podle mocného papeže středověku Innocence III. (přelom 12. a 13. stol.) je papež „hlavou křesťanstva“ a „náměstkem Kristovým na zemi“. V konfliktu s králem Filipem Sličným o státem konfiskované desátky proklamoval papež Bonifác VIII. bulou Unam sanctam nadřazenost papežské moci nad mocí královskou. Následně byl papež královými sluhy přepaden a posléze zemřel. Jeho nástupce se nechal přesvědčit, aby s celým dvorem přesídlil do Avignonu. Na toto „avignonské zajetí” pak navázalo papežské schizma, které řešil koncil v Kostnici (jako své hlavní poslání, kterému také tento koncil dostál, zatímco původně marginální „případ Hus” přerostl koncilu přes hlavu).
Vzestupy a úpadky středověkého papežství jsou dále charakterizovány osou Řehoř Veliký – Francká říše a nastolení dynastie Karlovců, Karel Veliký – rozkol mezi Západem a Východem – boj o investituru (zápas mezi papežstvím a císařstvím o poměr moci) – papežská církev 13. stol. – papežské schizma na přelomu 14. a 15. stol. a idea nadřazenosti koncilu nad papežem (konciliarismus) – zápas se světovou reformací počátkem novověku, Tridentský koncil... Tato osa by měla pokračovat od novověku až do současnosti, k papežství 20. stol. před a po 2. vatikánském koncilu, k výraznému pontifikátu Jana Pavla II. a k překvapivému odchodu do emeritury Benedikta XVI.

☒ *Jakub Smrčka, farnost Tábor*

Rozhovor na téma „církevní restituce“

V pátek 22. února vláda České republiky uzavřela s jednotlivými církvemi smlouvy o tzv. církevních restitucích. Kolem tohoto tématu se již řadu týdnů jitří emoce a každý se cítí být kompetentní se k problematice vyjádřit. Z tohoto důvodu se pokusíme informovat vás o faktech s finančním narovnáním spojených a zodpovědět část otázek, které nám často kladete. Požádali jsme proto o rozhovor Květoslava Krejčího, místopředsedu synodní rady Starokatolické církve v ČR.

V médiích se mohli čtenáři dočíst, že Starokatolická církev v ČR obdrží od státu jako kompenzaci celkem zhruba 272 740 000 Kč. Tuto částku však nedostane jednorázově, ale postupně ve splátkách rozdělených do 30 let. Jak tedy bude výplata pro SKC ve skutečnosti vypadat?
Od státu bychom měli dostávat jednak zmíněnou částku, která je označována jako tzv. finanční náhrada a která bude vyplácena po dobu 30 let. Není to částka konečná, ale bude průběžně upravována o inflaci. Dále je tady částka takzvaného příspěvku na podporu činnosti, který bude vyplácen ještě po dobu 17 let. Tato částka se ale naopak bude průběžně snižovat, a to o 5 procent částky vyplacené první rok. Základem pro výpočet tohoto příspěvku na podporu činnosti bude částka, kterou církev obdržela v minulém roce na platy duchovních. Zde je však důležité poznamenat, že tyto prostředky již nejsou účelově vypláceny na platy duchovních, nýbrž o jejich užití (ať již spotřebě nebo investici) bude rozhodovat sama církev.

Aktuálně nám stát přispívá na platy duchovních včetně odvodů a na provoz ústředí církve částkou cca 12 mil. Kč. Tato částka se ale má postupně snižovat. Už víme, jak to bude konkrétně vypadat?
Se začátkem tohoto roku stát na platy duchovních přestal přispívat. To je tvrdá realita. Namísto platů duchovních tedy stát bude po dobu 17 let platit onen příspěvek na podporu činnosti, který se však bude každoročně snižovat a není určen zdaleka jen na platy. Synodní rada v této souvislosti přijala novou metodiku odměňování duchovních a dalších pracovníků církve. Ta spočívá ve vytvoření čtyř platových tříd, v rámci kterých se dále zohledňují další kritéria, jako například rozsah úvazku, délka služby v církvi, poskytování ubytování v církevním objektu a podobně. Jejím cílem je co nejhospodárnější využití prostředků, které církev má a které bude v dalších letech dostávat. Je přitom zásadní, aby naši duchovní zavedením nového režimu nebyli nijak kráceni na svých příjmech a aby se církev mohla i nadále věnovat svému základnímu poslání – šíření evangelia a svátostné službě.

Můžeš tedy prosím prozradit, kolik korun naše církev v prvním roce konkrétně dostane?
Letos bychom měli obdržet na finanční náhradě něco kolem 9 milionů korun

a na finančním příspěvku zhruba 12,7 milionu korun.

Naše církev patřila vždy mezi ty chudší. Bude nám v rámci restituce vrácen i nějaký majetek, nebo půjde jen o finanční vyrovnání?
Naší církve se majetkové restituce nedotknou, protože není žádný majetek, na který by se zákon vztahoval. Obdržíme tedy výše uvedené částky finanční náhrady a příspěvek na podporu činnosti církve. Máš pravdu, že jsme vždy patřili mezi chudší církve – ale i to odpovídá duchu naší církve, která se hlásí k původní, nerozdělené Církvi prvních staletí. Ta také nedisponovala významným majetkem – a přeci je církev pořád tady, i po téměř dvou tisíciletích. Za těch několik let činnosti v synodní radě mě nepřestává v dobrém smyslu udivovat, jak se každý výdaj zvažuje a každá koruna dvakrát obrací; někdy si říkám, kéž by stát hospodařil tak obezřetně jako naše církev!

Má už vedení církve nějakou představu, jak s penězi získanými v restituci naloží? Například zda bude investovat do dluhopisů, koupí „malý výrobní podnik“, bezpečně uloží na termínovaný vklad, vloží část do rekonstrukcí a staveb kostelů, kaplí a far?
Synodní rada se těmto otázkám věnuje s velkou naléhavostí a zvažuje obezřetně různé varianty. Cílem je vytvořit postupně mechanismus samofinancování církve, kdy prostředky budou investovány takovým způsobem, aby jejich výnos pokryl provozní potřeby církve. Investice je samozřejmě třeba dobře právně a ekonomicky ošetřit a rozdělit, tedy nesázet jen na jednu kartu. Veškeré investování také musí odpovídat vysokým etickým měřítkům, které správa církevního majetku musí splňovat. Pokud se vše podaří, doufáme, že v budoucnosti vznikne i přebytek, ze kterého bude možné financovat i další rozvoj církve nad rámec pokrytí provozních potřeb: služby v oblasti sociální a třeba se jednou dočkáme i toho, že si postavíme někde nový kostel... ale to rozhodně není na pořadu dne.

Kdo bude mít rozhodující slovo o použití finančních prostředků?
Všechny finanční prostředky budou použity na základě rozhodnutí volené synodní rady, která je nejvyšším orgánem církve mezi synodami. Je to samozřejmě velký úkol a jsem přesvědčený, že všichni, kdo jsou jejími členy, tuto vpravdě historickou odpovědnost vnímají velice vážně.

Jaká je tvoje představa o financování církve za cca 20 let?
Věřím tomu, že za 20 let bude financování církve fungovat jako dobrý mechanismus, který dovede pokrýt jak provozní potřeby, tak i uvolňovat prostředky na další činnost. Myslím si ale, že by bylo naivní se domnívat, že se vyhneme nějaké formě spoluúčasti našich věřících; církevní příspěvek je v dnešní době nepovinný, ale je otázkou, jak dlouho to ještě bude možné. Bude na jednotlivých farnostech, zda dokážou shromáždit prostředky na další činnost, třeba sociální, a na další zlepšení života farnosti.

Část kostelů a kaplí není ve vlastnictví církve (např. v Praze). Hrozí v souladu s restitucí, že o nějaké „svatostánky" přijdeme?
Toho není třeba se obávat. Přijatý zákon se nijak nedotýká smluv, které mají naše farnosti uzavřeny ve věci nájmů kostelů či kaplí. Jednou z otázek, kterou se synodní rada stále zabývá, je jistě i starost o historické kostely, zejména v pohraničí, které patří do starokatolického rodinného stříbra. I tam je třeba vkládat prostředky obezřetně a s přihlédnutím k perspektivě duchovního života dané farnosti.

Změní se v souvislosti s novým způsobem financování života církve i role jednotlivých farních obcí?
Nepůjde o bezprostřední změnu, ale je důležité, aby v jednotlivých farních obcích rostlo vědomí spoluodpovědnosti za vlastní rozvoj. Je to dlouhodobý proces, ale je bohužel nezbytný. Vím, že v Praze jsou vyšší příjmy než jinde a je zde i větší kongregace, nicméně právě pražská farnost dlouhodobě dokáže od svých členů vybírat prostředky sloužící jednak zkvalitnění liturgického života, jednak podpoře sociálně slabších farníků. Smiřme se s tím, že nikdy nebudeme mít prostředky, jaké má římskokatolická církev. Trávím hodně času v Anglii, kde mi nedávno jeden anglikánský duchovní vyprávěl, že jejich farnost musí dokonce z vybraných prostředků platit odvody do ústředí církve. To u nás jistě nehrozí, ale těžištěm odpovědnosti za zlepšování farního života musí být do budoucna samotné farnosti.

Děkuji za rozhovor.

☒ *Jiří J. Konvalina*

Vida, čajová konvice

„Bůh je čínská čajová konvice.“ Vím, že to zní trochu pomateně. Ale co na tom. Bůh je malá čínská čajová konvice.

Ten, kdo to tvrdil, byl britský přírodovědec a filosof Bertrand Russell. Tento známý matematik se takto vyjádřil k tématu víry. Větu o čajové konvici vyslovil před 60 lety. Lépe řečeno, nebyla to žádná jednotlivá věta, ale celý výklad:

„Jsem zcela pevně přesvědčen,“ řekl, „že se mezi Zemí a Jupiterem nachází čajová konvice, která po eliptické dráze krouží kolem slunce. Zajisté je směšně malá, tak malá, že naše dalekohledy ji nedokážou zaznamenat a pojmout. Ale je tam a nikdo nemůže její přítomnost popřít. A i když mě všichni považují za blázna a ptají se: Proč by tam měla být? Jak se tam dostala? A proč ne korejská čajová konvice, nebo samovar? Nemohou mi to vyvrátit. Jistě by důvěryhodnost mého tvrzení masivně vzrostla, kdyby byla již od pradávna zvěstována nějakou svatou knihou. Kdyby byla každou neděli předčítána a hlásána z kazatelen celé země. Pak už by byli mnohem opatrnější v tom nazvat mě bláznem. Kdyby bylo dětem po staletí vkládáno do mozků, že tam něco poletuje, a kdyby tomu papež, konvicový papež v bílém rouchu dělal reklamu. Nemyslíte si, že pak byste i vy věřili, že tam nahoře jedna čajová konvička už miliony let krouží kolem slunce?“

Ano, něco na tom argumentu je. Není to přesně to samé, věříme-li v Boha, nebo čínskou konvici? Obhájit se to jistě dá. A pokud má dostatek podpory, dá se jen těžko vyvrátit. Prostě proto, že je vymyšlený. Tak to každopádně tvrdí Bertrand Russell. A odvolává se především na mnoho rozličných představ o Bohu a různých způsobů jeho zobrazování. Všichni lidé věřili na něco v nebi, o něčem v nebi snili. A když to dělali dostatečně dlouho a důkladně, a byly proto důvody, protože bytí nelze obsáhnout dalekohledem, koncept fungoval.

Bůh je čínská čajová konvice, ruský samovar, pavián, muž s bílou bradou. Bůh je vynález. My jsme ho udělali. Lidé, kteří mají náboženství, jej vytvořili opravdu důkladně. A proto už se nedá odmyslet. Tento stále funkční argument je celkem starý. V každém případě se přímo nabízí při pohledu na různá náboženství světa. Lidé si stvořili Boha, stvořili si svou skutečnost. Stejně jako si stvořili, vymysleli a vyrobili ostatní věci ve svém životě. Svůj svět si tvoří lidé sami, zdůrazňují lidé jako je Russell. Ale je to proto tak?

Co si o tom myslíme? Je možné na takové závěry reagovat různě. Můžeme říci: Je to jen žvanění, nezajímá mě to. Vy máte své mínění, moje je jiné. Je možné se k němu také připojit. A také je možné se tímhle způsobem moderního myšlení a objasňování trochu zaobírat. Není nutné zhltnout vše, co se nabízí jako moderní. Je možné se zcela ofenzivně ptát: Jak se objevila ta myšlenka, že člověk sám utváří své prostředí? Není to zcela nemocná představa o obrazu člověka a světa? Člověk jako nejvyšší stvořitel. Začněme našima očima: staví si viděné obrazy samy? Tvoří naše uši samy tóny? Tvoří náš nos sám vůně? Samozřejmě, víme také, že každý člověk slyší

věci trošku jinak, trošku jinak je vidí a vnímá. To však ještě neznamená, že věci venku jsou našimi vynálezy.

Zeptejme se ještě jednou zcela vědecky, historicky. Co zde bylo dříve, věci, nebo části našeho těla? Nejdříve existoval svět zvuků, jako odpověď na něj se vyvinuly naše uši, sluch. Nebo si promluvme o nohou. Nejdříve byla pevná zem, té se přizpůsobily končetiny a vyvinuly se v nohy. A zrovna tak je to s očima. Bez věcí kolem, bez světla slunce, které se na věcech odráží a plyne k nám, bychom neměli vůbec žádné zrakové orgány.(...) Možná, pane Russelle, je také religiozita člověka odkazem na skutečnou existenci, skutečnost Ducha a Boha. Existuje pravda, která se nedá zobrazit na obrazovce počítače, která se nedá vyvážit penězi a výzkumnými úkoly.

Věci jako láska, hledání upřímnosti a smyslu, jako charakter a morálka, to nejsou vynálezy, nýbrž dané skutečnosti. A trvalo miliony let, než pro ně živočichové na zemi vyvinuli příslušný orgán: mozek, nebo jinak vyjádřeno: své srdce, svou osobnost. My jsme tyto věci nevynalezli. Také spravedlnost, jak tvrdil Karl Marx, není žádný náš vynález a spasení teprve ne.

Ve skutečnosti zde vše bylo už předtím. (...) Souvislost samoty a společenství, smutku a radosti. Postupně docela pomalu vyrůstá naše vědomí o nich. Bůh není žádná vymyšlená čínská čajová konvice. I když dokázat to nemohu. Bůh je pro mě spodobněním veškerenstva, středu, který je v každé jednotlivině. A jeho Duch, jeho svět dobra je předpokladem toho, že v nás přítomný duch a duše mohou přijít jako odpověď. (...)

My jsme nevynalezli myšlení, ale ono nás. My jsme nevynalezli Ducha jako čínskou čajovou konvici, nýbrž Duch nás. A máme se od něj ještě zatraceně co učit. A od tohoto Ducha se máme ještě zatraceně mnoho co dozvědět, mnoho co učit.

☒ *Harald Klein*
(Altkatholisches Jahrbuch 2013,Katholisches Bistum der Alt-Katholiken in Deutschland; redakčně kráceno)

Zprávy

Návštěva biskupa v Táboře

V neděli 28. 4. 2013 navštíví farní obec v Táboře biskup Dušan Hejbal, který bude od 10 hodin předsedat slavnostní eucharistické slavnosti v kostele sv. Filipa a Jakuba.

Smlouva o majetkovém vyrovnání s církvemi podepsána

Dne 22. 2. 2013 byly v budově vlády ČR podepsány smlouvy o vypořádání mezi Českou republikou a jednotlivými církvemi a náboženskými společnostmi v souladu se zákonem č. 428/2012 Sb. Smlouva tak zavazuje stát poskytovat také naší církvi finanční náhradu za majetek zabavený po roce 1948, jakož i příspěvek na podporu činnosti v přechodném období. Konečné znění smlouvy před podpisem zkontroloval náš místopředseda synodní rady JUDr. Květoslav Tomáš Krejčí, Ph.D., a jménem církve ji spolu s premiérem Petrem Nečasem podepsal biskup Dušan Hejbal. Tím se završilo více než dvacetileté úsilí vedení naší církve o vyřešení majetkových vztahů se státem a Starokatolická církev v ČR může nastoupit cestu ke své ekonomické soběstačnosti.

Společenství mezi polskou starokatolickou církví a PNCC potvrzeno

Předsedající biskup Polské národní katolické církve v USA a Kanadě (PNCC) Most Rev. Antony A. Mikovsky ve svých dopisech ze 14. 1. a 21. 1. 2013 potvrdil existující církevní společenství mezi PNCC a Polskokatolickou církví (starokatolickou církví Polska). Vzájemné vztahy mezi oběma církvemi byly v poslední době narušeny pokusy PNCC o vytvoření vlastní jurisdikce na území Polska. Tyto pokusy podnikal biskup Sylvester Bigaj, který byl orgány církve 7. 1. 2013 v plném rozsahu suspendován a který podle slov předsedajícího biskupa Mikovského jednal bez vědomí a později i proti vůli odpovědných církevních orgánů. PNCC opustila Utrechtskou unii v roce 2003, protože nesouhlasila s kněžským svěcením žen a považovala tuto otázku za rozdělující pro církevní společenství. Zůstala však v církevním společenství s těmi církvemi Utrechtské unie, které kněžské svěcení ženám neudělují – tedy se starokatolickými církvemi v Polsku a České republice.

V Německu proběhlo zasedání IBK

V neděli 3. 3. 2013 bylo slavnostní bohoslužbou v katedrálním chrámu Jména Ježíš v německém Bonnu zahájeno letošní zasedání Mezinárodní starokatolické biskupské konference (IBK), které se konalo za předsednictví utrechtského arcibiskupa Jorise Vercammena. IBK probíhalo od 3. do 7. 3. v nedalekém Königswinteru.

Biskupové vyslechli zprávy o pokračujících dialozích s Církví Švédska a indickou církví Mar Toma, směřujících ke svátostnému společenství, jakož i zprávy společných komisí

pravoslavně-starokatolických a římskokatolicko-starokatolických. Konference byla rovněž informována o dění v členských církvích Utrechtské Unie, letos podrobněji z Polska, Chorvatska či Bosny a Hercegoviny. K důležitým bodům jednání patřila i některá opatření v ekonomické oblasti. Veliká pozornost byla věnována přípravě 31. mezinárodního starokatolického kongresu, který se bude konat 18. – 21. 9. 2014 v Utrechtu spolu s oslavami 125. výročí vzniku Utrechtské Unie.

Mezi dalšími tématy byla teologická reflexe liturgie kněžského svěcení, jáhenská služba ve starokatolických církvích, misie a evangelizace, jakož i naše role ve Světové radě církví a Konferenci evropských církví. Zasedání se zúčastnili již tradičně také zástupce Anglikánské církve – biskup Jonathan Gledhill a zástupce Episkopální církve v USA – biskup Mike Klusmeyer.

Martin M. Čapka

Člověk ve snu

Viděl jsem ve snu člověka,
jenž kráčel trním a každý
osten mu vetkl do rukou
a boku rány Kristovy.
Ten člověk krvácel,
ale smál se nad tichem,
které sténalo tisíci výkřiky hrůzy.
Ale soucit, ten nenalezl…
Viděl jsem ve snu člověka,
jenž kráčel v mém těle
a každý den mu vetkl do dlaní
a nohou rány člověka.
Ty rány, které volají k Bohu,
Pane, Bratře, smiluj se…!
Ležíme a díváme se na sebe,
jak nám probíjejí ruce a nohy
rezavými hřeby…

bible v českých dějinách

Ve středu 27. 2. 2013 se v kazatelské stanici v Malšicích uskutečnila přednáška o biblích v českých dějinách. Prezentaci starých rukopisů a tisků a textový doprovod připravil evangelický duchovní Ondřej Soběslavský a Alois Sassmann, starokatolický farář z Tábora. Jednalo se o zajímavé a milé setkání, které se setkalo s velkým zájmem místních.

